

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	7So/130/2012
Identifikačné číslo spisu:	6011200847
Dátum vydania rozhodnutia:	29.10.2013
Meno a priezvisko:	JUDr. Elena Závadská
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2013:6011200847.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci navrhovateľa G. W., bývajúceho v X.O., D.. XXXX/X, zastúpeného T. Z., opatrovníčkou, matkou navrhovateľa, bývajúcou v X.O., D.. XXXX/X, proti odporkyni Sociálnej poisťovni v Bratislave, Ul. 29. augusta č. 8, o invalidný dôchodok, na odvolanie navrhovateľa proti rozsudku Krajského súdu v Banskej Bystrici zo 7. júna 2012 č.k. 26Sd/207/2011-27, takto

rozhodol:

Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok Krajského súdu v Banskej Bystrici zo 7. júna 2012, č.k. 26Sd/207/2011-27 z r u š u j e a vec mu vracia na ďalšie konanie.

Odôvodnenie

Odporkyňa rozhodnutím z 1. októbra 2010 číslo XXX XXX XXXX X podľa §70 ods.1, §293ax ods. 1 zákona č. 461/2003 Z.z. o sociálnom poistení v znení neskorších predpisov (ďalej len zákon o sociálnom poistení“) a čl. 48 nariadenia Rady (EHS) č. 1408/71 o uplatňovaní systémov sociálneho zabezpečenia na zamestnané osoby, samostatne zárobkovo činné osoby a ich rodiny, ktorí sa pohybujú v rámci spoločenstva (ďalej len „nariadenie“) zamietla žiadosť navrhovateľa o invalidný dôchodok napriek tomu, že bol od 1. januára 2010 uznaný za invalidného so 71 %-nou mierou jeho zníženej pracovnej schopnosti preto, že nezískal potrebných 5 rokov dôchodkového poistenia na území Slovenskej republiky a v inom členskom štáte, resp. 1 rok dôchodkového poistenia na území Slovenskej republiky, ale len 3 roky a 51 dní na území iného členského štátu a 330 dní na území Slovenskej republiky.

Matka navrhovateľa ako jeho opatrovníčka podala v mene navrhovateľa návrh na preskúmanie uvedeného rozhodnutia a domáhala sa jeho zrušenia a priznania invalidného dôchodku. Popierala, že jej syn neodpracoval stanovenú dobu zamestnania, ale tiež namietala, že je duševne chorý a je neschopný pracovať. Dobu získanú v Taliansku odpracoval na základe dohôd a len pod jej sústavným dozorom. Odporkyňa žiadala napadnuté rozhodnutie potvrdiť.

Krajský súd v Banskej Bystrici rozsudkom zo 7. júna 2012, č.k. 26Sd/207/2011-27, napadnuté

rozhodnutie odporkyne potvrdil a účastníkom nepriznal náhradu trov konania. Uviedol, že navrhovateľ bol uznaný za invalidného od 16. decembra 2004, nezískal vo svojom veku 29 rokov do 1. januára 2010, kedy dosiahol fyzický vek 29 rokov potrebnú dobu poistenia 5 rokov, ale len 3 roky a 51 dní dôchodkového poistenia v Taliansku a 350 dní dôchodkového poistenia na Slovensku, preto nesplnil podmienku potrebnej doby poistenia a jeho žiadosť o invalidný dôchodok bola zamietnutá v súlade so zákonom. Z uvedených dôvodov súd prvého stupňa potvrdil napadnuté rozhodnutie odporkyne ako vecne správne (§ 250q ods. 2 OSP).

Proti uvedenému rozsudku podal navrhovateľ prostredníctvom svojej opatrovníčky odvolanie, v ktorom sa domáhal zmeny rozhodnutia súdu z dôvodu, že zdravotný stav navrhovateľa mu nedovoľuje vykonávať sústavné zamestnanie a podmienku zamestnania po stanovenú dobu splnil.

Odporkyňa vo vyjadrení k odvolaniu označila odvolacie dôvody za neopodstatnené a žiadala, aby napadnutý rozsudok potvrdiť ako vecne správny.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd odvolací (§ 250s ods. 2 OSP) preskúmal napadnutý rozsudok súdu prvého stupňa a konanie, ktoré mu predchádzalo a dospel k záveru, že odvolanie navrhovateľa je dôvodné.

Posúdenie rozsahu zdravotného poškodenia vo vzťahu k pracovnej schopnosti vo veciach dôchodkového zabezpečenia vyžaduje odborné lekárske znalosti, a preto je pri priznávaní alebo odnímaní dávky, ktorá je podmienená dlhodobým nepriaznivým zdravotným stavom, zverené príslušným posudkovým lekárom sociálneho poistenia.

V konaní podľa § 250l a nasl. OSP hodnotí súd posudok (správu), ktorý vypracoval posudkový lekár sociálneho poistenia, podľa zásad vyslovených v ustanovení § 132 OSP ako každý iný dôkaz. Posudzuje ho podľa svojej úvahy jednotlivo, ale tiež s prihliadnutím na všetky ostatné dôkazy v ich vzájomnej súvislosti. Keďže ide o dôkazný prostriedok, súd nie je viazaný posudkom a v ňom vyslovenými odbornými závermi.

Posudok posudkového lekára sociálneho poistenia má v konaní o priznanie alebo odňatie dávky, podmienenej dlhodobým nepriaznivým zdravotným stavom, riešiť odborné (medicínske) otázky, ktoré sú spojené s posúdením zdravotného stavu a za využitia odborných znalostí podať súdu potrebné vysvetlenie o vplyve zistených ochorení na pracovnú schopnosť. Súčasťou súboru odborných otázok, ktoré má komisia spravidla pri podávaní posudku o zdravotnom stave a pracovnej spôsobilosti riešiť, je otázka dátumu vzniku invalidity, za ktorú zákon považuje dlhodobým nepriaznivým zdravotným stavom podmienenú buď a/ úplnú neschopnosť vykonávať akékoľvek sústavné zamestnanie alebo b/ schopnosť vykonávať ho iba za celkom mimoriadnych podmienok tak, ako to v minulosti predpokladal § 29 ods. 3 zákona č. 100/1988 Z.z. o sociálnom zabezpečení v znení neskorších prepisov (ďalej len „zákon o sociálnom zabezpečení“) a v súčasnosti v spojení s § 259 ods. 1 zákona o sociálnom poistení, alebo § 71 zákona o sociálnom poistení, za ktorú zákon považuje dlhodobým nepriaznivým zdravotným stavom podmienenú situáciu občana, v ktorej poistenec pre dlhodobým nepriaznivým zdravotným stavom má pokles schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť o viac ako 40 % v porovnaní so zdravou fyzickou osobou.

Pokiaľ ide o vyriešenie medicínskej otázky daného prípadu, odporkyňa a súd prvého stupňa vychádzali zo záverov posudku MUDr. L. Y., posudkového lekára sociálneho poistenia Sociálnej poisťovne, pobočky v Žiari nad Hronom z 24. júna 2010. Podľa záverov tohto posudku navrhovateľ trpí na nediferencovanú schizofréniu s postprocesuálnym defektom osobnosti dekompenzovanú, zaradenú v kapitole V, položka 2, písm. b/ prílohy č. 4 zákona o sociálnom poistení s mierou poklesu schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť v rozsahu 71 %, preto je invalidný podľa § 71 ods. 1 zákona o sociálnom poistení s dátumom vzniku invalidity od 1. januára 2010. Posudkový lekár vychádzal z odborných vyšetrení navrhovateľa počas hospitalizácie na psychiatrii a z jeho osobného vyšetrenia. Z psychiatrického vyšetrenia počas poslednej hospitalizácie navrhovateľa od 24. apríla 2010 do 4. júna 2010 a z ďalších podkladov posudkový lekár zistil, že navrhovateľ má dlhodobým nepriaznivým zdravotným

stav, ktorý naďalej spôsobuje mieru poklesu schopnosti navrhovateľa vykonávať zárobkovú činnosť v rozsahu 71 %. V klinickom obraze navrhovateľa je prítomná nediferencovaná schizofrénia s postprocesuálnym defektom osobnosti. Prítomné sú zmyslové klamy, bludné nápady, popletenosť, euforické rozlady, citové ochudobnenie. Prítomné je bludné vnímanie, ovplyvňovanie vôle, paranoidné prvky v myslení, sluchové, verbálne halucinácie rozkazovačného charakteru s prechodom do katatónneho správania, negativizmu, sociálnej izolácie. Posudok súčasne obsahuje zistenie, že navrhovateľ je na rovnaké ochorenie invalidný od novembra 2004 a je v liečení psychiatra od roku 1994 pre poruchy správania a abnormne štrukturovanú osobnostnú poruchu, v roku 2002 bol liečený pre akútnu psychotickú poruchu a v roku 2003 bol liečený pre hraničnú poruchu osobnosti. Uviedol že neskôr bol navrhovateľ hospitalizovaný a je v starostlivosti psychiatra. Subjektívne máva sluchové a verbálne halucinácie rozkazovačného charakteru, bludné myslenie, pseudofilozofovanie, prítomné sú paranoidné prvky v myslení, negativizmus, mutizmus, manierovanie, pocit ťažkého dychu, cíti sa slabý, stráca energiu dýchaním. Zdravotné ťažkosti navrhovateľa psychiatrického charakteru popisala aj jeho matka, ktorá tiež uviedla, že navrhovateľ je v liečbe psychiatrov od svojich 12 rokov, odkedy sa lieči na schizofréniu.

S poukazom na uvedené skutočnosti nemožno považovať za vecne správny dostatočne zdôvodnený záver posudkového lekára o dátume vzniku invalidity navrhovateľa, lebo (rovnako ako posudkový lekár v roku 2004) sa nevysporiadal so skutočnosťou, či invalidita navrhovateľa nevznikla už vpred dovŕšením jeho 15 rokov života, teda pred 28. septembrom 1996, ako tomu nasvedčuje obsah zdravotnej dokumentácie, aj ďalší priebeh života a aj ochorenia navrhovateľa. Riadnemu a dostatočnému zisteniu dátumu vzniku invalidity navrhovateľa nebráni skutočnosť, že jeho zdravotný stav v minulosti už bol preskúmaný v roku 2004 a ani skutočnosť, že jeho žiadosť o invalidný dôchodok už bola právoplatným rozhodnutím v minulosti zamietnutá. Pre rozhodnutie o novšej žiadosti navrhovateľa je potrebné riadne zistiť skutočný stav vecí aj s prihliadnutím na správne určenie dátumu vzniku invalidity, ktoré môže mať za následok, že navrhovateľovi patrí invalidný dôchodok podľa § 33 ods. 2 zákona o sociálnom zabezpečení v spojení s § 259 ods. 1 zákona o sociálnom poistení aj vtedy, ak sa stal invalidným pred dovŕšením veku, v ktorom sa končí povinná školská dochádzka, nemohol byť preto zamestnaný vôbec alebo po dobu potrebnú pre nárok na tento dôchodok a dosiahol vek 18 rokov.

Z vykonaného dokazovania teda vyplýva, že deň vzniku invalidity navrhovateľa nebol dostatočne preukázaný a preto rozhodnutie o jeho invalidnom dôchodku nezodpovedá zákonu. Doterajší postup posudkových orgánov sociálneho poistenia vzbudzuje pochybnosti o tom, či skutočne brala na zreteľ celkový zdravotný stav navrhovateľ už z času pred dovŕšením jeho školskej dochádzky.

Stanovenie dňa vzniku invalidity navrhovateľa je v prejednávanej veci osobitne významné nielen vzhľadom na zistenie, akú dobu zamestnania určuje zákon v danom prípade pre vznik nároku navrhovateľa na invalidný dôchodok, ale tiež vzhľadom na tvrdenia jeho matky, že navrhovateľ nemohol splniť podmienku potrebnej doby zamestnania, lebo je duševne chorý už od detstva a nemôže vôbec pracovať. Treba dodať, že § 33 ods. 2 zákona o sociálnom zabezpečení v spojení s § 259 ods. 1 zákona o sociálnom poistení priznáva nárok na invalidný dôchodok aj tomu, kto sa stal invalidným pred dovŕšením veku, v ktorom sa končí povinná školská dochádzka, nemohol byť preto zamestnaný vôbec alebo po dobu potrebnú pre nárok na tento dôchodok a dosiahol vek 18 rokov.

Za takýchto okolností by zákon nevyžadoval pre splnenie nároku navrhovateľa na invalidný dôchodok odpracovanie potrebnej doby poistenia, aj keby mu invalidný dôchodok bolo možné podľa uvedených ustanovení priznať len tri roky späťne odo dňa podania žiadosti.

So zreteľom na uvedené skutočnosti je zrejmé, že predmetný posudok nemožno považovať za dostatočný podklad, ktorý by jednoznačne a nad všetky pochybnosti preukazoval, kedy sa navrhovateľ stal invalidným a či jeho dlhodobý nepriaznivý zdravotný stav nedosiahol stupeň významný podľa § 29 ods. 3 zákona o sociálnom zabezpečení už pred dovŕšením 18. roku jeho veku. Súd prvého stupňa prehliadol, že posudok v časti dátumu vzniku invalidity navrhovateľa nie je podložený úplným zistením jeho zdravotného stavu a v dôsledku toho dôsledne nepreskúmal, či napadnuté rozhodnutie odporkyne o

zamietnutí žiadosti o invalidný dôchodok je vecne správny.

Z týchto dôvodov dospel odvolací súd k záveru, že súd prvého stupňa rozhodol bez zistenia všetkých rozhodujúcich skutkových okolností, potrebných pre posúdenie opodstatnenosti návrhu na preskúmanie napadnutého rozhodnutia odporkyne. Odvolací súd preto dôvodne podanému odvolaniu navrhovateľa vyhovel, rozsudok súdu prvého stupňa zrušil podľa § 221 ods. 1 písm. a) OSP a vec mu vrátil na ďalšie konanie (§ 221 ods. 2 OSP).

Úlohou súdu prvého stupňa v ďalšom konaní bude najmä doplniť dokazovanie za účelom overenia časového hľadiska vzniku invalidity navrhovateľa. Za tým účelom bude potrebné obstarat' dostupnú zdravotnú dokumentáciu navrhovateľa z predškolského a školského veku, vyhodnotiť ju posudkovými lekármi odporkyne a zodpovedať vyššie nastolené otázky. Ak bude mať súd z hľadiska posúdenia vzniku invalidity pochybnosti o vecnej správnosti posudku posudkových lekárov odporkyne, vyžiada posudok od znalca.

Pokiaľ by výsledkom dokazovania bolo zistenie, že u navrhovateľa nejde o tzv. invaliditu z mladosti, bude potrebné posúdiť zákonnosť rozhodnutia odporkyne o zamietnutí žiadosti o invalidný dôchodok v minulosti aj z hľadiska, či nejde o neprávom odopretú dávku.

Až po doplnení dokazovania v naznačenom zmysle a po jednoznačnom zistení dátumu vzniku invalidity bude môcť súd vo veci opätovne posúdiť otázku vzniku navrhovateľovho nároku na invalidný dôchodok a v nadväznosti na to v súdnom rozhodnutí vysloviť, či napadnuté rozhodnutie odporkyne je vecne správne.

V novom rozhodnutí rozhodne súd prvého stupňa aj o náhrade trov konania (§ 224 ods. 3 OSP).

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný riadny opravný prostriedok